

Näringslivsstrategi 2018-2025

(utkast 1.0 för remiss)

Dokumenttyp: Strategi	
Dokumentansvarig: Peter Juneblad, Umeå näringsliv	Beslutsdatum: [xxxx-xx-xx]
Beslutad av: Kommunfullmäktige	DNR: KS-2017/00603-5

1. Introduktion

Umeå är en stad med höga tillväxtambitioner för framtiden. Det framgår inte minst av Umeå kommuns vision som visar att staden har 200 000 invånare år 2050. En nyckel till att visionen ska kunna nås är att Umeå har internationellt konkurrenskraftiga förutsättningar för företagande och innovation.

Näringslivsstrategi Umeå 2018 - 2025 visar vägen för det samlade näringslivsutvecklande arbetet i Umeå. Strategins genomförande är beroende av en bred och engagerad samproduktion av alla de aktörer som kan påverka förutsättningarna för företagande och innovation i vår Umeå. Nu har vi chansen att kroka arm med gemensamma mål och strategier som förenande kraft.

Umeå kommun spelar en nyckelroll för att skapa förutsättningar för ett växande näringsliv. I grundskola och gymnasium kan grunden läggas genom att entreprenörskap lyfts in som en viktig del i undervisningen. I vår myndighetsroll kan vi göra det enkelt, tydligt och effektivt för de företagare vi kommer i kontakt med.

Men Umeå kommun ska också skapa de långsiktiga förutsättningarna för företagande i den övergripande planeringen av Umeå. Då handlar det inte minst om att investera i konkurrenskraftiga innovationsmiljöer och att se företagande och innovation som krafter för att tackla de samhällsutmaningar vi möter. Även i våra egna verksamheter.

I din hand håller du version 1.0 av Näringslivsstrategi Umeå 2018 - 2025. Den feedback som kommer in fram till den 31 maj kommer att behandlas och resultera i nästkommande version. Dokumentet kommer uppdateras löpande för att spegla förändrade förutsättningar över tiden. Näringslivsstrategin blir nu ett viktigt styrmedel för Umeå Kommun. Den ger riktning och energi i våra insatser för ett starkare näringsliv i Umeå. Dessutom kan vi nu tydligare involvera andra aktörer i förändrings- och utvecklingsarbetet.

På Umeå Näringsliv tas också en handlingsplan fram som visar hur strategin omsätts i praktisk handling för de kommande två åren kopplat till vårt uppdrag att vara ett strategiskt och operativt organ för näringslivsutveckling.

Tack alla ni som bidragit till att ta fram strategin. Tveka inte att kontakta oss på Umeå Näringsliv för att söka möjligheter hur vi tillsammans kan arbeta mot ett internationellt konkurrenskraftigt Umeå där företagande och innovation sätts högt på agendan.

Umeå den 25 mars 2018

Peter Juneblad
Näringslivschef, Umeå kommun

Om Umeå Näringslivsstrategi 2018 – 2025

Näringslivsstrategi Umeå 2018 - 2025 syftar till att skapa kraft och riktning i det näringslivsutvecklande arbetet i Umeå. Den tar sin utgångspunkt i visionen om 200 000 invånare i Umeå 2050 och i Umeås särskilda kvaliteter som en plats för företagande.

Vad visar näringslivsstrategin?

En energifylld vision för det framtida näringslivet i Umeå presenteras. Strategin visar också hur insatser inom sex målområden tillsammans kan bidra till ett innovativt och växande näringsliv. För varje målområde framgår strategiska mål, framgångsfaktorer och strategier som alla har direkt inverkan på förutsättningarna att starta och driva företag i Umeå.

Vem involveras i näringslivsutvecklingen?

En kraftfull utveckling av Umeås näringsliv efterlyser ett samlat grepp. Därför har strategin medvetet utformats så att den efterlyser insatser från alla aktörer i det näringslivsfrämjande systemet. Det öppnar upp för samarbete och samhandling med näringslivsstrategin som gemensam bas. Strategin är möjlig för universitet, innovationsmiljöer, kommunala bolag och andra organisationer att ställa upp på.

Hänger näringslivsstrategin ihop med andra ambitioner?

Näringslivsstrategin tar avstamp i ambitioner, mål och strategier på flera nivåer. FN:s agenda 2030, den nationella strategin för besöksnäringen och den regionala utvecklingsstrategin (RUS) för Västerbottens län är exempel på sådana. Umeå kommuns strategiska plan (2016 - 2028) och internationaliseringsprogram är tätt sammankopplade med näringslivsstrategin.

Hur går vi från ord till handling?

Umeå Näringsliv kommer att ta fram en handlingsplan för 2018 - 2020 med mätbara mål och konkreta insatser, i linje med näringslivsstrategins målområden. För att gå från ord till handling gäller också att Umeås näringslivsfrämjande aktörer tillsammans söker gränsöverskridande initiativ för att nå uppsatta mål.

Sex insikter om Umeå som plats för företagande

Insikt 1: Nya utmaningar i en snabbt föränderlig värld

Vår värld förändras snabbt och blir alltmer sammankopplad. Därmed påverkas också villkoren för företagande och entreprenörskap. Digitaliseringen förändrar konkurrensen i de flesta branscher, ofta genom att nya innovativa aktörer träder in och förändrar spelreglerna. Företagen måste hitta vägar att klara ständigt ökande krav på ett hållbart agerande och för att klara konkurrensen om kompetent arbetskraft. Förändringarna innebär möjligheter för de entreprenörer och företag som snabbare än andra lyckas förstå vad som händer och skapa innovativa lösningar. För andra innebär förändringarna vägen mot stagnation eller undergång.

Insikt 2: Städer är motorer för tillväxt och innovation

Städer står för lejonparten av den ekonomiska utvecklingen i världen. I framgångsrika städer finns mångfalden, tätheten, miljöerna och kreativiteten som gör att företagande och innovation frodas. Städer som klarar att skapa goda livsvillkor både för invånare och företag kommer tillhöra framtidens vinnare. Det är också i städerna som vi kommer att se många av framtidens gröna lösningar växa fram.

Att driva företag i staden ger uppenbara värden och fördelar. Staden ger en direkt närhet till viktiga kundgrupper men också till kompetenta medarbetare som kan bidra till företagets tillväxt. Företaget i staden gynnas också genom närheten till andra entreprenörer, företag och organisationer som kan bidra till innovation över gränserna och till nya affärer. Stadens tillväxt skapar dessutom förutsättningar för en livskraftig landsbygd och det föreligger inget motsatsförhållande.

Insikt 3: Umeå - en stark plats för företagande.

Umeå har en rad tydliga kvaliteter som plats för företagande och innovation. Inte minst en ung och välutbildad befolkning och internationellt framgångsrika universitet. Näringslivet är starkt diversifierat och tjänsteorienterat vilket ger en låg sårbarhet och en god förmåga till förnyelse. En lång rad små och stora företag i Umeå har nått ut på en global marknad och investerare från hela världen intresserar sig för startups och innovationer i regionen.

Dessutom har Umeå har bevisat sig ha en förmåga till uthållig tillväxt som skiljer den från flertalet andra städer i norra Europa. Dagens 125 000 invånare förväntas vara 200 000 år 2050. Det är en tillväxttakt som förutsätter ett än starkare företagande, inte minst för att skapa framtidens jobbtilfällen. Företagandet är också en nyckel till att Umeå ska kunna bidra till lösningar på de globala utmaningar vi möter.

Insikt 4: Det löser sig inte av sig självt.

Vi får inte låta oss luras. Umeå är inte centrum av världen. Avstånden till andra, större befolkningscentra och marknader skapar utmaningar för våra företag och entreprenörer. Det yttrar sig bland annat i att växande företag i Umeå kan söka sig till andra städer för fortsatt expansion. Lägg därtill andra tydliga utmaningar Umeås näringsliv står inför. En brist på

bostäder som skapar svårigheter med kompetensförsörjning. Ett riskkapital som inte alltid letar sig norr om Stockholmsregionen.

Men kanske är vår största utmaning att inte slå oss till ro. En socialt, kulturellt, ekologisk och ekonomiskt hållbar utveckling mot år 2050 i Umeå kräver nytänkande och investeringar för ett stärkt företagande. Vi behöver jämföra oss med internationellt framgångsrika städer och bygga globala samarbeten för ökad innovation. Är vi redo för det?

Insikt 5: Umeå behöver göra mer!

En rad insatser behövs för att utveckla ett internationellt konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv i Umeå. Vår region behöver bli mer sammankopplad med omvärlden - fysiskt, digitalt och mentalt. Fler behöver välja entreprenörskap framför andra karriärvägar och villkoren för att växa som företag i Umeå behöver vara exceptionellt goda. Det räcker inte att vara kunskapsstad - förmågan till innovation behöver sättas högt på agendan, inte bara i näringslivet utan i alla delar av samhället. Umeå behöver också fortsätta utveckla den öppna kultur och den attraktivitet som gör Umeå till ett naturligt val för talang, besökare och företagare.

Insikt 6: Behovet av gränsöverskridande handlingskraft

Ensam är inte stark. Tillsammans kan vi åstadkomma en samlad näringslivsutveckling som involverar hela det företagsfrämjande systemet. Här ingår myndigheter, universitet, innovationsmiljöer och andra aktörer som kan påverka villkoren för de som vill starta och driva företag i vår region. Vi behöver bli mer samspelta och ständigt söka möjligheter till större effekter av våra insatser. Därför är de mål och framgångsfaktorer som beskrivs i Umeå Näringslivsstrategi 2018 - 2025, möjliga för alla parter att ställa upp på och arbeta för.

Näringslivsvision för Umeå

Umeå är en internationellt ledande plats för entreprenörskap, företagande och innovation. Umeå utmärker sig för sin förmåga att attrahera talang, investeringar och besökare från hela världen. Umeå har byggt sin framgång på ett diversifierat näringsliv, en attraktiv livsmiljö och en stor innovationsförmåga i alla sektorer.

Strategins sex målområden

1. Umeå spelar en roll i världen
2. Fler företag startas och växer i Umeå
3. Umeå - en plats för innovation
4. Umeå - en effektiv kompetensförsörjning
5. Umeå - en attraktiv besöksdestination
6. Umeå - en vinnande plats för investeringar

För varje målområde presenteras ett övergripande strategiskt mål och de viktigaste framgångsfaktorerna som leder oss mot målet. Nyckelstrategier lyfts fram som kräver en samlad insats från de näringslivsfrämjande aktörerna i Umeå.

1. Umeå spelar en roll i världen

Strategiskt mål: Umeå ska vara fysiskt och digitalt sammankopplad med omvärlden och utveckla samarbeten med andra regioner för innovation och hållbarhet.

Inledning

I en alltmer sammanlänkad värld är det allt mindre klokt att göra saker på egen hand. Umeå behöver utveckla effektiva kommunikationer med omvärlden och odla värdeskapande internationella samarbeten till gagn för ett innovativt och växande näringsliv.

Umeås geografiska placering relativt långt från större marknader efterlyser hållbara och väl fungerande transportsystem. Det behövs ett effektivt samspel mellan alla transportslag - vägar, järnvägar, sjöfart och flyg. Men också en kraftfull digital infrastruktur är av avgörande betydelse för näringslivets konkurrensförmåga.

Regioner med en stor och växande befolkning har konkurrensfördelar gentemot mindre regioner. En stor och sammankopplad region innebär för många företag en större avsättningsmarknad men också en större tillgång till kompetent arbetskraft. Umeås arbetsmarknadsregion har idag vidgats till att inkludera Örnsköldsvik och den behöver på sikt öka utbytet med Skellefteå och Vasaregionen.

Umeå kan stärka sin synlighet internationellt och positionera sig som en ledande stad för hållbar stadsutveckling där innovation sätts högt på agendan. Att Umeå som stad syns och verkar på en internationell arena bidrar till att skapa möjligheter för ett växande näringsliv. En förutsättning för det är att valen av internationella samarbeten görs med företagens möjligheter i fokus.

A. En stark och dynamisk region

- 1. Knyta samman och förstora regionen med en fungerande infrastruktur**
- 2. Utveckla en gränsöverskridande näringslivsutveckling i regionen**
- 3. Att marknadsföra Umeå och regionen tillsammans för talang och investeringar**

Umeå och den omgivande regionen har allt att vinna på att bli en tätt sammankopplad och samspelt plats. För att lyckas med det krävs först och främst en bättre fungerande infrastruktur som spänner över kommun- och länsgränser. Regionens näringsliv vinner på en ökad arbetspendling och på en större tillgänglig marknad. För att öka arbetspendlingen i regionen är det viktigt för arbetsgivare att förstå och möta pendlarnas behov.

Insatser som ska utveckla näringslivet behöver vara gränsöverskridande och regional. Att se bortom kommun- och länsgränser ger oss ett bredare utbud av entreprenörskap, kompetens och boendemöjligheter. Det kan också leda till fler investeringar och till inflyttning som gagnar det samlade näringslivet.

Umeå som plats behöver en stark utåtriktad marknadsföring och ett effektivt varumärkesbyggande. Umeå är dragplåstret för regionens samlade attraktivitet för talang och investeringar. De värden och resurser som återfinns i den omgivande regionen är en viktig del av erbjudandet.

B. Umeå axlar en nationell och internationell roll

- 1. Att positionera Umeå nationellt och internationellt som nordlig kraft för hållbar stadsutveckling**
- 2. Att understödja entreprenörer och företag som vill etablera eller söka samarbeten i andra länder**
- 3. Att omvärldsbevaka och verka för Umeås internationalisering**

Umeå har möjlighet att positionera sig nationellt och internationellt som en nordlig kraft för hållbar stadsutveckling och vara en progressiv förebild för andra städer. För att lyckas gäller det att vi ständigt utvecklar vår förmåga att skapa innovativa lösningar för bostäder, stadsmiljö och transporter.

En väg mot tillväxt för Umeås företag är internationell närvaro och ökad export. Företag som vill söka sig till nya marknader och göra affärer globalt kan understödjas genom kunskap, nätverk och genom innovativa samarbeten mellan städer. Umeås innovationsmiljöer kan gå före och bygga allianser med lyskraftiga aktörer i andra delar av världen.

Umeå behöver också ikläda sig rollen som en internationell plats på två andra sätt. För det första att göra det enkelt och tillgängligt för de internationella talanger som väljer att flytta till eller besöka Umeå. Att utveckla en internationell atmosfär med öppna, internationella mötesplatser. För det andra behövs en proaktiv omvärldsbevakning för att understödja förmågan till innovation och utveckling i näringsliv och samhälle.

C. Goda förbindelser till omvärlden

- 1. Stärka möjligheten till ett klimatsmart och effektivt långväga resande för bättre affärer.**
- 2. Att effektivisera klimatsmarta nationella och internationella godstransporter**
- 3. Att stärka den digitala infrastrukturen till gagn för företag och talang.**

Umeås geografiska läge relativt långt från större internationella marknader och befolkningskoncentrationer innebär stora krav på transportsystemen. Umeås näringsliv behöver ha tillgång till robust infrastruktur för väg, sjöfart, flyg och järnväg. En god tillgänglighet till Arlanda/Bromma och andra nationella och internationella flygnoder är avgörande för arbetspendling och långväga affärsresor.

Samtidigt är transporter den största källan till utsläpp i Västerbotten och därför krävs fokus på att utveckla effektivare och mer hållbara kommunikationslösningar. Sådana kan utvecklas genom att Umeå slår upp dörrarna för öppna innovationsprocesser som involverar såväl näringsliv, forskning som civilsamhälle.

Umeå har en av världens bäst utbyggda bredbandsinfrastruktur. Men för att företag ska kunna öka sin effektivitet genom digitala tjänster och stärka sina kopplingar mot internationella marknader krävs fortsatta investeringar.

Umeå kommuns roll

Umeå kommun spelar en nyckelroll för att utveckla de fysiska förutsättningarna för ett växande näringsliv, och därför måste företagarens glasögon måste vara på i all samhällsplanering. Kommunen ska vara en drivande kraft för att skapa den infrastruktur som krävs för en stark, funktionell och sammankopplad region. Internationella samarbeten ska byggas utifrån ett tydligt näringslivsperspektiv.

- Ta in ett tydligt näringslivsperspektiv i all översiktsplanering.
- Inventera, planera och verka för att investeringar görs i infrastruktur som understödjer näringslivets behov.
- Utveckla internationella samarbeten för stärkta möjligheter för företagens internationalisering, innovationsförmåga och export.
- Utveckla den funktionella regionen till gagn för ett starkare näringsliv, i samarbete med andra kommuner, däribland Örnsköldsvik, Vasa och Skellefteå.
- Utveckla Umeå som varumärke för talang, investeringar och besökare.

2. Fler företag startas och växer i Umeå

Strategiskt mål: Umeå ska utmärka sig internationellt som plats för nyföretagande och för en stark och hållbar tillväxt i befintliga företag.

Inledning

Umeås näringsliv är starkt. Det visar sig inte minst genom att många företag når ut på världsmarknaden med sina produkter och att drygt 700 nya företag startas i Umeå varje år. Men för fortsatt tillväxt krävs att fler väljer att starta företag och att existerande företag ges bästa förutsättningar att utvecklas.

Redan i grundskola och gymnasium läggs grunden för en positiv syn på företagande. När företag väl har startats måste tillväxtresan understödjas genom att riskvilligt kapital görs tillgängligt och av en fungerande kompetensförsörjning. Det krävs också ett rikt utbud av attraktiva miljöer utvecklas som understödjer företagande och innovation. Inte minst behövs arenor som kopplar samman aktörer från olika branscher och sektorer.

Umeå behöver ha ett effektivt och samlat ekosystem för företagande som är konkurrenskraftigt även på internationell nivå. De stöd och möjligheter som finns för entreprenörer måste tydliggöras och kommuniceras bättre än idag. Sist men inte minst måste de offentliga aktörer som har kontakt med företag i myndighetsärenden ha det kunnande och den servicegrad som krävs för att ge företagen bästa möjliga förutsättningar att växa.

A. Kompetens och kapital för tillväxt

1. **Verka för att fler väljer att starta och driva företag i Umeå.**
2. **Koppla samman företagare med nätverk av investerare och affärsänglar.**
3. **Understöd företagens kompetenstillgång i alla tillväxtfaser.**

Ett av de stora hindren för företag som vill växa är bristande tillgång till kompetens. Därför behöver ekosystemet understödja det växande företagens kompetensbehov genom alla tillväxtfaser när det gäller styrelse, ledning, mentorer och anställda. Även mogna företag har ett ständigt behov av att rekrytera för att klara ökade krav på innovationsförmåga vilket efterlyser en tät dialog mellan utbildningsaktörerna och näringslivet.

Viljan att driva företag kan odlas tidigt. Det är inte alla som föds in i familjer som redan är företagare utan innebörden och möjligheterna med att vara företagare måste växa fram. Här spelar skolan en viktig roll i samarbete med befintligt näringsliv och det stödjande ekosystemet. "Ungt Företagande" är ett bra exempel på initiativ som stimulerar elevers entreprenöriella förmåga.

Tillgången till riskvilligt kapital är en annan flaskhals för tillväxten. Företag med tillväxtambitioner behöver tidigt tränas i förmågan att attrahera riskkapital och det behövs fler och bättre arenor där entreprenörer möter investerare. Offentliga finansieringskällor

spelar också en viktig roll för växande företag men ekosystemet kan här förenklas och tydliggöras till gagn för innovativa och växande företag.

B. Nätverk och miljöer för företagande

- 2. Utveckla konkurrenskraftiga nätverk och mötesplatser för företagande och innovation.**
- 3. Stärka kontakten mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor i Umeå.**
- 4. Utveckla möjligheter för entreprenörer och företag till globala relationer.**

Entreprenörer och företag blir alltmer beroende av att arbeta i nätverk för att klara omvandling och ökade krav på specialisering och innovationsförmåga. Umeå bör därför i ökad utsträckning utveckla plattformar som understödjer företagande och affärsutveckling över gränserna. Det kan handla om företagarnätverk, gränsöverskridande forum och konkurrenskraftiga innovationsmiljöer.

En mötesplats är inte bara fysisk utan måste ha ett värdeskapande innehåll för att bli meningsfull. Ekosystemets aktörer behöver utveckla sin förmåga att designa nätverk, miljöer och mötesplatser utifrån entreprenörers och företags varierande behovsbild. Särskild uppmärksamhet bör riktas mot plattformar som överbryggar avstånd mellan akademi, offentlig sektor och näringsliv liksom mot forum som kopplar samman Umeås näringsliv med innovativa aktörer i omvärlden.

C. Ett konkurrenskraftigt och tydligt ekosystem

- 1. Visualisera och kommunicera stödsystemet för entreprenörer och befintliga företagare**
- 2. Mät kontinuerligt stödsystemets konkurrenskraft gentemot nationell/internationell nivå**
- 3. En ökad kunskap, förbättrad servicegrad och en effektivare handläggning hos offentliga aktörer.**

För att skapa en region där idéer och innovationer omsätts i nya företag eller som tillväxt i befintliga företag så behövs ett heltäckande stödsystem i ett företags alla skeenden. Stödsystemet måste vara visualiserat och kommunicerat till entreprenörer och befintliga företagare.

För att entreprenörerna ska välja att verka i Umeå är det viktigt att stödsystemet är av högsta internationella klass och att vi står oss väl som region i konkurrens med andra kreativa och attraktiva regioner. Därför bör stödsystemets konkurrenskraft mätas gentemot nationell och internationell nivå.

För befintliga företag är det av stor vikt att de offentliga aktörerna har en effektiv och professionell handläggning av ärenden. Här behövs en kontinuerlig utbildning av aktörerna för att få en ökad kunskap om företagarnas villkor för att på sikt förbättra servicegraden till företagen.

Umeå kommuns roll

Umeå kommun spelar en nyckelroll för att skapa förutsättningar för företagande. Ett tydligt näringslivsperspektiv bör lyftas in i all samhällsutveckling. En effektiv och professionell handläggning i myndighetsärenden är en tydlig framgångsfaktor liksom en ökad kunskap om näringslivets villkor. För att lyckas krävs en gränsöverskridande samverkan mellan förvaltningar och kontinuerliga utbildningsinsatser.

- Förbättra tillståndsprocessen genom ökad service och professionellt bemötande i handlägningsfrågor.
- God förståelse för näringslivets villkor och möjlighet att kanalisera detta till övriga aktörer i det stödjande ekosystemet.
- Visualisera det näringslivsstödjande systemet för en ökad tydlighet för företagen.
- Skapa nätverk och mötesplatser med utgångspunkt i företagens behov och aktuella omvärldstrender.

3. Umeå – en plats för innovation

Målformulering: Umeå ska vara en internationellt konkurrenskraftig plats för innovation som bidrar till lösningar på globala utmaningar.

Inledning

Det finns två tydliga anledningar för Umeå att sätta förmågan till innovation högt på agendan. Den första är att de globala och lokala utmaningar vi alla står inför endast kan lösas med gränsöverskridande, innovativa lösningar. En arena på vilken Umeå i allra högsta grad har kraften att vara med och bidra. Den andra är att Umeås näringsliv kommer möta ständiga förändringar i spelregler och konkurrensbild som kräver att innovationskraft och omvandlingsförmåga finns i portföljen.

Umeå behöver ett starkt ekosystem för innovation med förmågan att utveckla och koppla samman aktörer som kan bidra till att idéer går hela resan till färdiga lösningar. Här behövs behovet av innovationsmiljöer som science parks, inkubatorer, acceleratorer och testbäddar som kan mäta sig bland de bästa i världen.

På lång sikt handlar det om att utveckla en kultur som främjar innovation. En kultur där misslyckande är okej och där experimenterande och lärande sätts i centrum. En sådan kultur tar avstamp i ett gynnsamt utgångsläge; Umeå är en starkt diversifierad plats med en öppen och progressiv miljö för idéskapande och entreprenörskap.

A. Ett stärkt ekosystem för innovation

- 1. Investera i ett starkt ekosystem för innovation där aktörerna har långsiktiga uppdrag som stärker och kompletterar varandra.**
- 2. Stärk och koppla samman kompletterande kompetenser, entreprenörer, kluster och innovationsmiljöer.**
- 3. Främja innovationer genom att företag och organisationer öppnar upp för öppna innovationsprocesser och agerar testmiljö för innovationer.**

För att Umeå ska vara en globalt konkurrenskraftig plats för innovation krävs ett effektivt och samspelt ekosystem. I det ingår alla de offentliga och privata aktörer som bidrar till att idéer kan utvecklas till lönsamma affärer eller till samhällsnytta. Inte minst konkurrenskraftiga innovationsmiljöer. Ekosystemet måste ständigt söka möjligheter för ett effektivt samspel där aktörerna kompletterar varandra fullt ut.

En kärnuppgift för ekosystemet för innovation är att koppla samman kompetenser över gränserna. Först då kan utmaningar tacklas med entreprenöriell kraft och föråldrade branschgränser och mentala barriärer rivas.

De offentliga organisationerna kan främja innovation i sina egna verksamheter och i Umeå som helhet. Först och främst genom att aktivt söka möjligheter till öppna innovationsprocesser där medborgare, näringsliv och andra intressenter kan bidra till att nya

lösningar kommer fram. Men också genom att efterfråga det som ännu inte finns på marknaden med hjälp av innovationsbeställningar och innovationsupphandlingar.

B. Utveckla styrkeområden för att möta globala utmaningar

- 1. Kraftsamla runt, paketera och marknadsföra styrkeområden med nationell och internationell lyskraft.**
- 2. Etablera internationella branschöverskridande samarbeten och partnerskap inom särskilda styrkeområden för att möta globala utmaningar.**
- 3. Ständigt förnya och omdefiniera styrkeområden i takt med förändringar som sker.**

För att utveckla Umeås internationella konkurrenskraft krävs en tydlig kraftsamling, paketering och marknadsföring av särskilda styrkeområden med nationell och internationell lyskraft. Styrkeområdena bidrar till ett ökat fokus i innovationsarbetet och de stärker Umeås förmåga att attrahera kapital och kompetens.

En snabb teknikutveckling bidrar till ständigt förändrade spelregler i näringslivet. För att understödja och påskynda företagets omställningsförmåga måste fler och starkare branschöverskridande samarbeten och partnerskap etableras i Umeå och internationellt. Umeå ska ha ambitionen att vara en världsledande region inom de prioriterade styrkeområden.

För att lyckas krävs både att investeringar görs i dagens styrkeområden samt en handlingsberedskap för att utveckla och förändra dem över tid i takt med teknik- och omvärldsförändringar. Ekosystemets aktörer bör därför ha ett öppet förhållningssätt och involvera forskare, företag och behovsägare för att fördjupa eller omdefiniera styrkeområden utifrån ständigt nya förutsättningar.

C. Utveckla en stark kultur för innovation

- 1. Utveckla en kultur för nyfikenhet och lärande där det är okej att misslyckas.**
- 2. Verka för en starkt förmåga till omvandling i organisationer och företag för att kunna möta bransch- och omvärldsförändringar.**
- 3. Undanröja hinder mot innovation som exempelvis stuprör och rigida strukturer i organisationer.**

Umeå kännetecknas redan idag av en öppen och progressiv anda vilket bidrar till goda förutsättningar för ett växande näringsliv. Men för att utveckla en än mer konkurrenskraftig kultur för innovation krävs ett medvetet utvecklingsarbete för en kultur där experimenterande och lärande är naturligt. En kultur där misslyckanden ses som accepterade steg på vägen.

Företag och offentliga organisationer kan ständigt förbättra sina processer för att stimulera innovation, stärka sin förmåga till omvandling och inspirera medarbetare att tänka nytt.

Medarbetare ska ges möjligheter och stöd att verkligen kunna testa sina idéer och utveckla ett eget entreprenörskap.

Överallt i samhället finns strukturer och vanor som håller innovation tillbaka som aktivt måste utmanas och förändras. Det är en nödvändighet för att förverkliga innovativa lösningar på lokala och globala utmaningar. Det är också en viktig framgångsfaktor för att utveckla Umeå ur ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt perspektiv.

Umeå kommuns roll

Umeå kommun kan i hög grad bidra till förutsättningarna för innovation. Bland annat genom att initiera, stödja eller finansiera särskilda satsningar på innovation i näringslivet och i andra sektorer. Men också genom att öppna upp de egna verksamheterna för innovativa processer som skapar mervärde för medborgare och samhälle utifrån de resurser vi investerar.

- Investera i internationellt konkurrenskraftiga innovationsmiljöer i Umeå som bidrar till stärkt innovationsförmåga i alla sektorer.
- Aktivt utveckla, förstärka och marknadsföra Umeås särskilda styrkeområden för global konkurrenskraft.
- Initiera och delta i samarbeten för stärkt innovation som tydligt kompletterar varandra och bidrar till ett väl fungerande innovationssystem.
- Vara en föregångare i innovation i kommunens egna verksamheter och bolag, genom öppenhet, gränsöverskridande partnerskap och innovationsvänliga upphandlingar.
- Sammanföra organisationer, företag och entreprenörer från olika sektorer för en gränslös innovationskultur.

4. Umeå – en plats för effektiv kompetensförsörjning

Strategiskt mål: Umeå ska attrahera, välkomna och utveckla talang till gagn för växande och innovativa företag.

Inledning

Tillgång till kompetent arbetskraft är en av de viktigaste förutsättningarna för ett innovativt och växande näringsliv. Därför är det viktigt att universitet, gymnasier och andra utbildningsarrangörer i Umeå kan möta de föränderliga behov av kompetens som företag har idag och i framtiden. Dessutom måste Umeå vässa sin samlade förmåga att attrahera inflyttande talang från både Sverige och andra länder för att näringslivets konkurrenskraft ska kunna stärkas.

Med både Umeå Universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet har Umeås näringsliv till synes en fullgod tillgång till kompetent arbetskraft. Men det finns utmaningar. En sådan är att den ökade innovationstakten i näringslivet för med sig nya krav på kompetens vilket ställer krav på en ökad flexibilitet i utbildning och forskning.

Samtidigt kan inte nyutexaminerade studenter tillgodose hela kompetensbehovet. Det finns stora behov av personer med särskilt yrkeskunnande som inte kräver högskoleutbildning. Det finns också en efterfrågan på chefer, specialister och personer med internationell erfarenhet som måste hittas på en global arena. Förmågan att attrahera, välkomna och integrera talang i Umeå blir allt viktigare för ett växande näringsliv.

A. Tillgång till utbildning som möter företagens behov av kompetens.

- 1. En tät dialog mellan utbildningssystemets aktörer och näringslivet om kompetensbehov.**
- 2. Entreprenörskap och företagande som viktigt inslag i grundskola och gymnasium.**

Digitalisering och ökade krav på innovationsförmåga i näringslivet ger upphov till förändrade kompetensbehov. Det ställs nu större krav på utbildningssystemets aktörer att möta företagens efterfrågan på kompetens. För att lyckas med det krävs en större flexibilitet i utbildningsutbudet och en tät dialog med näringslivet för att klargöra efterfrågan.

Det krävs också en starkare koppling till företag och arbetsmarknad under utbildningstiden. Att redan från grundskolenivå införa inslag av arbetsmarknadskunskap och entreprenörskap i utbildningen underlättar steget in i arbetslivet. I yrkesutbildning och universitetsstudier kan studenter bli bättre förberedda genom ökad kontakt med näringslivet under utbildningstiden.

B. Attrahera, välkomna och integrera inflyttande talang till Umeå.

- 1. En medveten utveckling av Umeås attraktivitet för inflyttande talang.**
- 2. En god service till de som överväger och beslutar att flytta till Umeå.**
- 3. Nätverk för att svenska och utländska inflyttare lättare ska kunna komma in i samhället.**

Umeås attraktivitet är av avgörande betydelse för företagens tillväxtmöjligheter. Genom att fler människor i omvärlden väljer Umeå som plats för karriär och företagande så breddas företagens kompetensbas och möjligheter till internationalisering.

Konkurrensen om talang i världen gör att Umeå i högre utsträckning måste ta initiativ för att attrahera talang till vår region, inte minst genom en samordnad marknadsföring. När inflyttare anländer till Umeå behöver de få en god service och ett gott mottagande. Särskilda utmaningar uppstår när medföljande personer saknar arbete eller annan sysselsättning.

Erfarenheter från organisationer och företag i Umeå som sedan länge rekryterat internationell kompetens visar inte bara på behovet av ett bättre mottagande. Det finns också ett stort behov av fler sociala mötesplatser och nätverk för internationella medborgare. Något som blir alltmer viktigt om Umeå ska bli en konkurrenskraftig för internationella affärer, karriär och företagande.

C. Företag och talang med förmåga att lära nytt

- 1. Understödja företagens kompetensförsörjning genom bättre möjligheter till matchning.**
- 2. Verka för människors förbättrade anställningsbarhet.**
- 3. Att skapa forum och mötesplatser där talanger och arbetsgivare kan mötas.**

Umeås företag står inför allt större förändringar i konkurrensbild, en snabb teknikutveckling och ökade hållbarhetskrav. För att tackla de ständigt nya spelreglerna behöver de utveckla en förmåga till lärande på alla nivåer, att ta till sig ny teknik och förändra sitt erbjudande.

Umeå ska vara en plats där företag klarar förändring. Därför bör de näringslivsfrämjande aktörerna söka möjligheter att bidra till företagens lärande och förändringsförmåga.

Människor som vill vara attraktiva på en föränderlig arbetsmarknad måste ständigt söka nya kunskaper och färdigheter. Ett livslångt lärande är en viktig förutsättning för att företagens kompetensförsörjning och för att klara förändring över tiden.

Talanger behöver matchas bättre med potentiella arbetsgivare för att Umeås näringsliv ska kunna växa. Viktiga verktyg, utöver en väl fungerande rekryterings- och bemanningsbransch, är forum och kanaler för att talanger ska kunna hitta rätt ingång i näringslivet.

Umeå kommuns roll

Umeå kommun spelar en nyckelroll för en stärkt kompetensförsörjning genom sin möjlighet att forma utbildningar så att de möter företagens snabbt föränderliga behov. Näringslivet behöver också attrahera människor från övriga Sverige och utlandet, vilket ställer krav på Umeå som en attraktiv och internationell plats med en samlad förmåga att attrahera, ta emot och integrera talang.

- Utveckla och anpassa utbildningar så att de möter näringslivets kompetensbehov.
- Säkerställa att entreprenörskap och företagande blir viktiga inslag i grundskola och gymnasium.
- Utveckla Umeås attraktivitet så att talang väljer Umeå; för arbete, studier och företagande.
- Utveckla en god service till inflyttare; inför, under och efter flytten till Umeå.
- Verka för att det finns mötesplatser för internationella inflyttare.

5. Umeå - en attraktiv besöksdestination

Strategiskt mål: Umeå ska vara en attraktiv, välkomnande, tillgänglig och hållbar destination som erbjuder alla besökare en oförglömlig vistelse.

Inledning

Besöksnäringen spelar en viktig roll för Umeås samlade utveckling. Inte bara för att den är en av de snabbast växande delarna av vårt näringsliv utan också för att den bidrar till en mer upplevelserik plats, till gagn för Umeåbor, inflyttande talang och för övrigt näringsliv.

Under 2016 ökade turismomsättningen i Umeå med 9 procent jämfört med året innan. Besöksnäringen omsatte 1,3 miljarder och sysselsatte över 900 personer. Samma år bidrog näringen med hela 85 miljoner kronor i totala skatteintäkter till kommunen. Det är starka siffror men de kan bli markant bättre.

För att Umeå ska utvecklas som besöksdestination krävs en medveten destinationsutveckling med både besöksnäring och offentliga aktörer som motorer. Dels behövs en aktiv affärs- och produktutveckling med utgångspunkt i just de målgrupper vi vänder oss till. Dels behövs en effektiv marknadsföring av destinationen som möter snabbt förändrade villkor i en digital värld.

A. En stor attraktionskraft för besökare

1. **Stärk bilden av Umeå som en attraktiv destination på utvalda marknader.**
2. **Arbeta målgruppsinriktat utifrån Umeås styrkor och unika värden som besöksdestination.**
3. **Attrahera den digitala resenären genom en medveten digital närvaro.**

För att platsen ska lyckas etablera sig som en attraktiv och konkurrenskraftig besöksdestination krävs ett medvetet varumärkesbyggande. Umeå måste välja ut och fokusera på det som är unikt för att kunna konkurrera på den nationella och internationella marknaden. I synnerhet handlar det om att axla rollen som en upplevelserik och pulserande stad i norr och därmed komplettera ett utbud av naturturism i och utanför Umeå.

En allt mer digitaliserad omvärld ställer krav på Umeå och besöksnäringen att agera smart för att nå ut med budskap om vår destination. Resebeteenden och affärsmodeller förändras snabbt. Umeå har tuff konkurrens om besökarnas uppmärksamhet, människor som alltid är mobila, uppkopplade och efterfrågar värdeskapande upplevelser i allt större utsträckning. Förmågan att agera proaktivt och anpassa sig till nya resmönster blir allt viktigare och kunskap om resenärers drivkrafter blir en tydlig konkurrensfördel.

B. Ett unikt utbud av upplevelser, måltid och boende

- 1. Sök investeringar och initiativ som stärker Umeås samlade erbjudande som besöksdestination**
- 2. Stärk besöksnäringens förmåga till bättre affärer och utvecklade produkter**

För att Umeå ska bli en stark och komplett destination krävs kraftsamling på alla besökarens fyra behovsområden; boende, måltider, aktiviteter och transporter. Utgångspunkten är de behov och förväntningar som just Umeås valda målgrupper har idag och i framtiden.

Trots att Umeå redan idag har stora upplevelsevärden som stad så räcker de inte för att framgångsrikt attrahera besökare även i framtiden. Det krävs nya och medvetna initiativ och investeringar från både besöksnäringen och av de offentliga aktörerna. Inte minst krävs en ökad boendekapacitet och ett större utbud av stadsnära upplevelser för att göra destinationen komplett.

En aktiv affärs- och produktutveckling är en förutsättning för långsiktig tillväxt. För att företag i besöksnäringen ska våga och kunna satsa så krävs både en starkt egen affärskompetens och en tilltro till att destinationen är värd att investera i. För att den ska vara det måste besöksnäringens och besökarens perspektiv tas med i all samhällsutveckling. Det näringslivsfrämjande systemet spelar en viktig roll för en starkt affärsutveckling och kompetensutveckling bland företagen.

C. En effektiv och förtroendefull samverkan på destinationen

- 1. Skapa och tillgängliggör väl fungerande forum och plattformar för samarbete inom destinationen.**
- 2. Lyft in besöksnäringens perspektiv i samhällsplanering och myndighetsutövande.**
- 3. Öka kunskapen om turism och besöksnäring i destinationen.**

En nyckel till Umeås utveckling som en attraktiv och konkurrenskraftig besöksdestination är en förtroendefull samverkan. Aktörer från alla sektorer kan och behöver bidra med just sina förmågor till en rikare besöksupplevelse.

För att destinationen ska kunna fungera som ett samstämt piano måste människor och företag kunna mötas och jobba effektivt tillsammans. Därför måste ständigt nya initiativ tas för att sammanföra aktörer i affärsmässiga och förtroendefulla samarbeten. Även över sektorsgränser.

Besöksnäringens utveckling är beroende av en rad väl fungerande funktioner i samhället, som kollektivtrafik, rastplatser, vägar, vatten, sophantering. Den offentliga aktören möter också besöksnäringens företagaren i sin myndighetsutövning och har därmed en stor inverkan på dess tillväxtpotentialer. Turism och besöksnäring måste därför ges särskilt fokus såväl i samhällsutveckling som i myndighetsrollen.

Alla prognoser talar för en fortsatt global tillväxt i turismen. För att Umeå ska dra full nytta av den krävs att besöksnäring och besökare ses som en angelägen resurs för Umeås utveckling, av såväl myndigheter, näringsliv, akademi som av allmänheten.

Umeå kommuns roll

Umeå kommun spelar en nyckelroll för Umeå som samlad besöksdestination, inte minst genom att utveckla Umeå till en upplevelserik plats. Vi påverkar företagens utveckling genom vår myndighetsutövning, tillstånd- och tillsynsverksamhet. Vi kan också arbeta aktivt med företagsfrämjande insatser som kompetensutveckling, nätverksarbete och driva samverkansprocesser.

- Driva samverkansplattformar för branschens aktörer.
- Vara en länk mellan destinationsutveckling och kommunens roll som ägare och utvecklare av besöksanledningar och infrastruktur som stöttar näringen.
- Samordna Umeås arbete med destinationsutveckling genom att i samverkan med branschens aktörer utveckla inresande inom event, möten, privatturism
- Aktivt arbeta för att samordna och genomföra företagsfrämjande insatser som stöttar branschens aktörer.

6. Umeå - en vinnande plats för investeringar

Strategiskt mål: Umeå ska vara ett vinnande val för investeringar och företagsetableringar som stärker Umeås samlade utbud och konkurrensförmåga.

Inledning

Umeås förmåga att attrahera investeringar är av stor betydelse för den fortsatta tillväxten. När företag väljer att investera i Umeå skapas direkta hävstångseffekter i form av arbetstillfällen och en ökad skattekraft. Om investeringen dessutom sker i en prioriterad sektor bidrar de dessutom till att stärka Umeås innovationsförmåga och internationella konkurrenskraft.

För att lyckas attrahera företagsetableringar och andra typer av investeringar till Umeå krävs att flera pusselbitar är på plats. En sådan är förstås att Umeå är en attraktiv plats att investera på. Det blir den genom att kommunen har en god framförhållning i sin samhällsplanering så att attraktiva utrymmen för investeringar frigörs. Men det kräver också att Umeå paketerar och tillgängliggör tydliga investeringserbudanden, inte minst inom valda styrkeområden.

Det råder en konkurrens mellan svenska och utländska regioner om investeringar. För att Umeå ska kunna hävda sig i konkurrensen räcker det inte med att ha goda erbjudanden. Det krävs också att vi är problemlösare av rang och att vi kan agera snabbt och flexibelt som en samlad mottagningskommitté. Och när väl den investerande aktören har kommit på plats har Umeå allt att vinna på att underlätta för fortsatt tillväxt, inte minst genom att säkerställa att nödvändig kompetens finns tillhands.

A. Skapa goda förutsättningar för investeringar

1. **Skapa utrymme för investeringar genom långsiktighet och framförhållning**
2. **Utveckla konkurrenskraftiga investeringsmöjligheter utifrån Umeås särskilda styrkeområden**
3. **Identifiera möjligheter till investeringar i företagens värdekedjor**

Etablerande företag har alltid någon form av fysiska behov vad gäller sin närvaro på platsen. Tillgång till attraktiva lokaler eller planlagd mark är därför en grundförutsättning för etableringar. Det ställer krav på de aktörer som kan påverka Umeås samhällsutveckling och fastighetsbestånd. Här spelar förstås Umeå kommun en viktig roll och det gäller att vara proaktiva i översikts- och detaljplanering.

Konkurrensen kring investeringar är i vissa fall hård och därför behöver Umeå identifiera styrkeområden för att skapa de bästa möjligheterna till lyckat investeringsfrämjande. Inom dessa styrkeområden bör särskilda erbjudanden aktivt skapas och marknadsföras för att Umeå ska kunna attrahera just de etableringar som stärker och kompletterar näringslivet. Inte minst bidra till en ökad innovationsförmåga.

Befintliga företag har värdekedjor som kan användas för att hitta ännu fler investeringsmöjligheter. Det kan handla om underleverantörer som skulle dra nytta av att ha en lokal närvaro i närheten av sin kund men även kunder som skulle vinna på att ligga nära sin leverantör. Dessa värdekedjor bör identifieras och i dialog med de befintliga bolagen bearbetas.

B. Utveckla förmågan att vinna matchen om investeringar

- 1. Etablera Umeå som en attraktiv plats för investeringar.**
- 2. Synliggör aktuella investeringsmöjligheter för aktörer i och utanför Umeå.**
- 3. Utveckla förmågan att vinna matchen om företagsetableringar.**

Förutom att Umeå behöver stärka de fysiska förutsättningarna för investeringar som krävs en mer affärsmässig ansats och en aktiv försäljning. De konkreta investeringserbjudanden som utvecklas måste göras tillgängliga för investerare i omvärlden och det kräver en närvaro på väl valda mötesplatser och en direktdialog via särskilt valda kanaler. Ett exempel på en allt intressantare mötesplats för Umeå är t. ex. Business Arena som går av stapeln varje år, inte bara i Umeå utan även på andra platser i Sverige och Europa.

Nätverket med de privata fastighetsägarna fungerar bra men det ska stärkas ytterligare på Umeå Näringslivs initiativ. Större investeringar ska kommuniceras i lämpliga kanaler med nationell räckvidd för att sprida kännedom om den höga investeringstakten.

En effektiv och problemlösande mottagningsfunktion måste åstadkommas i Umeå. En *One Stop Shop* saknas idag men behöver utvecklas. Det innebär att investeraren har en särskild kontaktperson som är huvudansvarig för ärendet hela vägen. Bakom denna person finns ett team som tränas i all det som krävs för att underlätta och snabba på processen. Det samlade värdskapet spelar stor roll för Umeås förmåga att attrahera etableringar.

C. Välkomna och vårda investeringar i Umeå

- 1. Säkerställ en effektiv kompetensförsörjning för det investerande företaget.**
- 2. Klargör och tillgodose de behov som det investerande företaget har.**
- 3. Vårda genomförda investeringar och maximera effekten av dem.**

För att en etablering eller investering i Umeå ska komma till stånd krävs ett aktivt välkomnande och att förutsättningarna för det etablerande företags fortsatta tillväxt skapas. Därför behöver de näringslivsfrämjande aktörerna i Umeå ha dialog med den etablerande aktören även efter etableringstillfället, inte minst om kompetensförsörjning.

Just tillgång till talang är en av nycklarna för en lyckad investering. Därför behöver särskilt fokus riktas mot det etablerande företags behov av nyckelmedarbetare både i ett inledningsskede och senare för fortsatt tillväxt. Inflyttande medarbetare och deras medföljande behöver matchas in i Umeå, yrkesmässigt och socialt.

Investeringar drar ofta med sig följdinvesteringar. Då utvecklas mer kompletta värdekedjor och positiva spiraler skapas. Ett aktivt arbete krävs för att maximera effekterna av varje etablering och för att söka effekter i dess kölvatten. Ett arbete som alltid bör ske gränsöverskridande mellan flera regioner.

Umeå kommuns roll

Umeå kommun är den samlande kraften för ett effektivt etableringsarbete i Umeå. Kommunen ska utveckla en långsiktig attraktivitet för investeringar och ha en god framförhållning i översiktsplanering. Umeå kommun ska också stå för kompetens och metod för att Umeå ska vara konkurrenskraftigt i kampen om företagsetableringar. Framgångsfaktorerna är effektivitet, handlingskraft och insikt i etableringars betydelse för tillväxt.

- Utveckla en god framförhållning i stadsutveckling och översiktsplanering för att tillgängliggöra investeringsytor.
- En aktivt uppsökande verksamhet i syfte att söka investeringar i linje med valda styrkeområden.
- Öka Umeås konkurrenskraft i kampen om etableringar genom att ha en god handlingsberedskap och flexibilitet.
- Skapa förutsättningar för att genomförda investeringar blir framgångsrika genom fortsatt dialog och uppföljning.
- Ha god insikt i de befintliga företagens behov och möjligheter att bidra till att investeringsmöjligheter skapas.